

PRILAGODITVE PROGRAMA ŽIVLJENJA IN
DELA OSNOVNE ŠOLE ZA OSNOVNO ŠOLO
ZA SIEPE IN SLABOVIDNE UČENCE

VI. zvezek

TELESNOVZGOJNO - ZDRAVSTVENO VZGOJNO -
IZOBRAŽEVAINO PODROČJE

- telesna vzgoja
- obramba in zaščita

ZAVOD SR SLOVENIJE ZA ŠOLSTVO

LJUBLJANA 1987

aI 762099-6

202209436

VI. TELESNOVZGOJNO-ZDRAVSTVENO VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNO PODROČJE

Program telesne vzgoje v osnovni šoli za slepe in slabovidne učence se izvaja, če je le mogoče, po učnem načrtu za osnovne šole.

Vendar pa varovanje vida in druge zdravstvene omejitve narokujejo nekatere dopolnitve in prilagoditve učnega načrta, ki bistveno prispevajo k lažjemu, hitrejšemu in temeljitejšemu osvajanju znanj in delovnih navad.

Ker so slepi učenci prikrajšani za veliko informacij, ki nam jih daje vizualna sposobnost, morajo te informacije pridobiti oziroma kompenzirati z drugimi analizatorji (tip, sluh). Predstavo o gibanjih si morajo pridobiti po taktilni in kinestetični poti. Razvijanje teh čutil je tudi ena od nalog telesne vzgoje.

Sposobnost orientacije in mobilnosti je za slepega in slabovidnega učenca izjemnega pomena. Ta dva pojma se med seboj dopolnjujeta. Pri orientaciji gre predvsem za sposobnost spoznavanja in ocenjevanja prostora, razdalje, prostorskih odnosov ipd., pri mobilnosti pa za sposobnost gibanja.

Naloga telesne vzgoje, skupaj s posebnim predmetom "orientacija", je usposobiti učenca za samostojno, učinkovito, lepo in skladno ter varno gibanje v znanem in neznanem okolju.

Aktivnost učencev pri telesni vzgoji je pogojena tudi z njihovim zdravstvenim stanjem. Nekatere bolezni oči oziroma indikacije ne dovoljujejo večjih telesnih obremenitev, kajti prevelik napor lahko povzroči popolno izgubo vida. Na osnovi indikacij in priporočil zdravnika - oftalmologa, so učenci razvrščeni v štiri skupine:

A, B, C in D. Te skupine pogojujejo naslednje indikacije:

skupina A - daltonizem, albinizem, strabizem, catarakta pred operacijo, chorioretinitis, astigmatizem,

hipermetropija, myopija do -5 dioptrij, nystagmus
skupina B - colaboma, diabetična retinopatija, myopia do -6

skupina C - diabetična retinopatija, glavkom, myopia od -6 dalje

skupina D - aniridia, catarakta po operaciji, ablatio

retinae, diabetična retinopatija, dislokacija
leče, glavkom, myopia alta.

Omejitve aktivnosti pri telesni vzgoji po skupinah so naslednje:

- skupina A - ti učenci lahko brez omejitve izvajajo vse vaje rednega programa;
- skupina B - ne smejo izvajati tistih aktivnosti, kjer se lahko pojavijo nenadni tresljaji (skoki v globino itd.);
- skupina C - poleg zgoraj navedene omejitve ne smejo izvajati tudi tistih vaj, ki zvišujejo očesni pritisk (dvigovanje bremen itd.);
- skupina D - ti učenci smejo izvajati le gimnastične in korektivne vaje brez predklonov in nekatere lažje oblike telesnovzgojnih aktivnosti (met žogice v cilj itd.)

Ob upoštevanju teh posebnosti otrok s prizadetim vidom je treba dopolniti in prilagoditi vzgojno-izobraževalne smotre in vsebine učnega načrta telesne vzgoje za osnovne šole.

19. TELESNA VZGOJA (760 ur)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI SMOTRI IN NALOGE

Besedilo se dopolni:

- učenci si pridobivajo pravilne predstave o telesu in njegovih delih;
- pridobivajo si predstave o predmetih, o gibanju in prostorski razmestitvi predmetov v okolju;
- razvijajo si občutek za ravno smer, za levo in desno, za oddaljenost predmetov;
- razvijajo si kinestetične in taktilne občutke, sposobnost uporabe ostankov vida ter motorične izkušnje;
- uri se motorični spomin;
- uri se sposobnost orientacije in mobilnosti;
- uri se ravnotežje in koordinacijo gibanja.

Vse vzgojno izobraževalne smotre uresničujemo z vzgojno izobraževalno vsebino, ki je ali posebno poudarjena ali pa zgolj informativna. Ob upoštevanju vzgojno izobraževalne vsebine učnega načrta za osnovne šole namenjamo naslednji vsebini posebno mesto:

1., 2., 3. r a z r e d (315 ur)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA VSEBINA

Besedilo se dopolni in se glasi:

1. SPOZNAVANJE DELOV TELESA TER HIGIENSKO-ZDRAVSTVENE NAVADE:
Spoznavanje telesa in njegovih delov (glava, vrat, trup, okončine, čelo, obraz, teme, prsni koš, hrbet, trebuh, rama, podlaket, zapestje, dlan, prsti itd.), gibalne možnosti telesa in njegovih delov; pravilna uporaba, shranjevanje in čiščenje športne opreme ter umivanje po telesnovzgojnih aktivnostih.

Pojasnilo

Učitelj in učenci uporabljajo pravilne izraze za posamezne dele telesa. Spoznajo različne gibalne sposobnosti telesa in okončin.

Vsak učenec uporablja popolno in čisto športno opremo. Po vadbi si umije vsaj roke, noge in obraz. Po možnosti naj se tušira.

2. SPOZNAVANJE ŠPORTNIH NAPRAV IN NJIHOVA UPORABNOST

Pojasnilo se dopolni z besedilom:

Učenci spoznavajo tudi obliko posamezne športne naprave in mesto v prostoru, kjer ta naprava stoji, da jo učenec lahko sam poišče. Tu se prično prve oblike orientacije.

3. RAZLIKOVANJE IN UPOŠTEVANJE RAZPOZNAVNIH ZNAKOV, KI SE UPORABLJAJO MED VADBO

Pojasnilo se dopolni z besedilom:

Za slepe učence uporabljamo samo zvočne znake.

5. ORIENTACIJA V OMEJENEM PROSTORU

Pojasnilo se dopolni z besedilom:

Posebno pozornost posvetimo v začetni fazi, zlasti držanju smeri in pravičnim predstavam, ki so potrebne za oblikovanje navedenih pojmov.

8. IZVAJANJE SESTAVLJENIH MOTORIČNIH STRUKTUR

Besedilo se dopolni in se glasi:

Uporaba pridobljenih znanj v različnih položajih - stoje, sede, leže na trebuhu, hrbtu, boku. Elementarne igre - igre z različnim tempom v homogenih, nehomogenih skupinah v telovadnici in zunanjih igriščih. Hitro in zaporedno premagovanje različnih motoričnih nalog, orientacijski teki v skupinah, igre z žogo. Vožnja s tandemom po kolesarskem poligonu. Igre v in ob vodi. Igre na snegu.

Pojasnilo

Naloge realiziramo v različnih položajih, kajti sprememba položaja telesa poruši na vidu prizadetim otrokom pridobljene gibalne izkušnje, in pa v igralnih situacijah, ki zagotavljajo hitro izvajanje sestavljenih motoričnih struktur v določenem času in prostoru.

9. KOLEKTIVNA IGRA

Besedilo se preoblikuje in se glasi:

Športne igre za slepe: torbal, golbal, štafetne igre z vodenjem zveneče žoge, ustavljanje zveneče žoge. Najosnovnejši elementi iger z zvenečo žogo - meti, podaje, obramba, obramba z nogami, preža.

Pojasnilo

Aktivnosti organiziramo tako, da prideta do izraza kolektivna igra in medsebojna pomoč. Rezultat je odvisen predvsem od skupnega prizadevanja in sodelovanja. Postopno uveljavljamo razvijanje tehničnih posebnosti posameznih iger, za katere so dani osnovni pogoji in za katere imajo učenci največ interesa. S temi aktivnostmi razvijamo slušno sposobnost učencev in pravočasno ter pravilno reagiranje v posameznih situacijah.

4. do 8. r a z r e d (445 ur)

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNA VSEBINA

Vzgojno-izobraževalna vsebina v učnem načrtu za osnovne šole zajema mnogo elementov, ki jih v šoli za slepe in slabovidne učence obravnavamo poudarjeno. To so zlasti vse tiste vsebine, ki pri učencih razvijajo koordinacijo gibanja, ravnotežje, moč, hitrost, spretnost, zlasti pa še estetsko gibanje. Vsa ta znanja v veliki meri prispevajo k varnemu in samostojnemu gibanju otrok s prizadetim vidom.

Informativno obravnavamo tiste vsebine, ki nimajo konkretnega vpliva na gibanje slepih otrok oziroma vsebine, s katerimi se ne morejo ukvarjati. To so zlasti kolektivne igre - nogomet, rokomet, košarka in odbojka ter ravnanje in streljanje z zračno puško. Namesto kolesa vozijo tandem. S temi igrami se učenci seznanjajo informativno, tako da jih lahko spremljajo v športnih prenosih ter enakopravno sodelujejo v pogovorih z vrstniki. Vse te značilnosti upoštevamo tudi v rekreativnih oddmorih, minuti za zdravje, pri kroških v ŠŠD, korektivni gimnastici, športnih dnevih in v zimski in letni šoli v naravi.

Zdravstvena - korektivna telesna vzgoja

Nepravilne predstave o gibanjih, ki jih na vidu prizadeti otroci dobijo pred vstopom v šolo, privedejo do nepravilne drže telesa, nenaravne hoje in tudi do telesnih deformacij. Te anomalije skušamo poleg redne telesne vzgoje preprečevati oziroma korigirati tudi s korektivno gimnastiko, ki jo izvajamo trikrat na teden. V sodelovanju z zdravnikom je izdelan program korektivnih vaj za vsakega učenca, ki je te aktivnosti potreben.

Zimska in letna šola v naravi

Smučanje oziroma smučarski tek razvijata učencem s prizadetim vidom predvsem orientacijo in mobilnost, obvladovanje hitrosti in koordinacijo gibanja. Za uspešno obvladanje smučarskih spretnosti je potrebno nekaj več časa, zato se zimske šole v naravi udeležujejo učenci 4. in 5. razreda.

Plavanje omogoča učencem samostojno gibanje brez nevarnosti poškodb. Čas prilagajanja slepih otrok na vodo pa je znatno daljši, ker se jim zaradi spremembe položaja telesa poruši koordinacija gibanja, prav tako pa tudi orientacija, tako da v začetku plavajo v globino namesto na površino. To pogojuje daljši čas učenja, zato se letne šole v naravi udeležujejo učenci 3. in 4. razreda.

Metodično didaktična navodila

Telesna vzgoja v šoli za slepe in slabovidne je izjemno pomembna. Obravnava vsebin je največkrat individualna in v glavnem poteka po analitični metodi.

Slepi in slabovidni učenci naj se uče vsake vaje, četudi niso takoj uspešni. Z nadaljnjimi vajami in večkratnim ponavljanjem bo dosežen tudi uspeh.

Učitelj naj dela z manjšo skupino učencev, da lahko dela z vsakim individualno in nadzoruje pravilnost izvajanja nalog. Preverjanje znanj pri teh učencih je potrebno izvajati šele tedaj, ko učenci absolutno obvladajo snov, v nasprotnem primeru oziroma ob neuspehu učenci izgubijo voljo do dela.

Pri izvajanju telesne vzgoje uporabljamo različne zvočne signale, ki so učencem orientacijska oporišča. Pri igrah uporabljamo različne zvočne pripomočke - lahke zveneče žoge, težke zveneče žoge, zvočne cilje, različne vrvice za spremljanje, zvočne ovire itd.

Uspešnost slepih in slabovidnih otrok v športnih aktivnostih pogojuje vsakdanja vadba. Telesno vzgojne aktivnosti pri pouku telesne vzgoje dopolnjujemo z aktivnostmi v času:

- dopoldanskega in opoldanskega aktivnega odmora,
- minuti za zdravje,
- korektivni gimnastiki,
- pri krožkih v okviru ŠSD,
- na športnih dnevih in
- v zimski in letni šoli v naravi.

20. OBRAMBA IN ZAŠČITA OD 5. - 8. RAZREDA (38 + 30 ur)

1. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI SMOTRI IN NALOGE:

Učenci:

- spoznajo osnove sistema splošne ljudske obrambe in družbene samozščite in se usposobijo za enostavnejše reševanje obrambnih in samozaščitnih nalog;
- ovrednotijo bratstvo in enotnost naših narodov in narodnosti ter politiko neuvrščenih in mirnega sožitja med narodi kot najpomembnejše dejavnike ohranjanja svobode, neodvisnosti, ozemeljske celovitosti in nadaljnje graditve samoupravnega socialističnega sistema SFRJ;
- seznanijo se z vzroki za nastanek vojn, s pravicami in dolžnostmi državljanov SFRJ pri obrambi domovine ter možnostmi uspešne obrambe in zaščite pred agresorjem;
- seznanijo se z nalogami in organizacijo civilne zaščite in z ukrepi CZ še posebej pri potresih, poplavah, požarih in drugih nesrečah;
- pridobijo temeljna teoretična, predvsem pa praktična znanja za samozaščitno delovanje v okviru ukrepov CZ;
- seznanijo se z najosnovnejšimi značilnostmi nuklearnega, kemijskega in biološkega orožja in se usposabljaajo za zaščito pred njimi
- seznanijo se z eksplozivi in se usposabljaajo za zaščito pred njimi in za nudenje prve pomoči;
- spoznajo ukrepe za preprečevanje požarov ter se usposabljaajo v praktični uporabi ročnih gasilnih sredstev.
- usposabljaajo se za življenje v izjemnih življenjskih razmerah;
- usposabljaajo se za nudenje prve pomoči sebi in drugim;
- usposabljaajo se za zagotavljanje pogojev za zdravje ter lastno in vzajemno varnost;
- glede na svoje psihofizične sposobnosti si pridobivajo znanja in spretnosti za aktivno sodelovanje v celotnem sistemu SLO in DS.

2. TEME, KI SO VGRAJENE V POSAMEZNE PREDMETE

Zap.št.	Vzgojno-izobraževalne vsebine	Razred/Predmet/	Število ur
1.	Pojem, glavne sile in načini izvajanja splošne ljudske obrambe SFRJ	5.razred / Spoznavanje družbe/	6 ur
2.	Osnovni higienski ukrepi za ohranitev zdravja	6., 7.razred / Gospodinjstvo/	5 ur

Zap.št.	Vzgojno-izobraževalne vsebine	Razred/Predmet/	Število ur
3.	Osnovni pojmi o eksplozivnih sredstvih in zaščitni ukrepi	7. razred / Kemija/	3 ure
4.	Naravni in umetni objekti (zaklonišča, zaklonilniki in bivaki) za zaščito. Obnašanje v nepredvidenih okoliščinah in klici na pomoč. Uporaba šotorskega krila (pelelina, nosila, spalna vreča, šotor).	8. razred / Tehnični pouk/	5 ur
5.	Osnovni pojmi o jedrskem orožju, zaščitni ukrepi in prva pomoč.	8. razred / Fizika/	2 uri
6.	Biološka bojna sredstva (informativno).	6. razred / Biologija/	1 ura
7.	Bojni strupi (informativno)	7. razred / Kemija/	2 uri
8.	Sredstva za osebno zaščito in dekontaminacijo	7. razred / Tehnični pouk/	4 ure
9.	Orientacija in gibanje v naravi ter opazovanje okolja	8. razred / Geografija/	4 ure
10.	Ukrepi civilne zaščite s poudarkom na protipožarni zaščiti	7. razred / Tehnični pouk/	6 ur

S K U P A J 38 ur

Tečaj prve pomoči in zaščite

7. razred 30 ur

S K U P A J 68 ur

Opomba:

Učenci z več motnjami, npr. slabovidni in duševno prizadeti učenci se usposabljaajo po programu prve pomoči in zaščite, ki je predpisana za lažje duševno prizadete učence v SFRJ.

3. VSEBINA VGRAJENIH TEM

1. tema: Pojem, glavne sile in načini izvajanja splošne ljudske obrambe v SFRJ (spoznavanje družbe - 5.razred) 6 ur

- Pojem vojne.
- Kaj pomeni SLO in splošna ljudska obrambna vojna za obrambo svobode in neodvisnosti naše države.
- Temeljne predpostavke, da se bomo v morebitni vojni uspešno branili (samoupravljanje, svoboda dela in ustvarjanja, mednarodni ugled SFRJ v svetu, perspektiva nadaljnjega razvoja, bratstvo in enotnost naših narodov idr.).

Glavne sile naše obrambe:

- a./ Delovni ljudje in občani, družbenopolitične organizacije, organizacije združenega dela, krajevne in druge skupnosti, kjer ljudje živijo kot subjekti obrambe.
- b./ Oborožene sile in njihovo mesto v sistemu SLO (JLA in teritorialna obramba), njihovo enotno nastopanje v vseh pogojih obrambe naših skupnosti).
Oboroženi boj kot osnovna oblika upiranja sovražnika.
Mesto in vloga mladih pri oboroženem upiranju in v drugih oblikah odpora sovražniku. Pomen, izkušnje in zgled bojevitosti pri mladih v NOV.
- c./ Sile družbene samozaščite (Narodna zaščita, ...).

Pojasnilo:

Učenci naj spoznajo, da so osnovne sile naše obrambe vsi delovni ljudje in občani, še posebno pa družbenopolitične organizacije, krajevne organizacije združenega dela in društva, CZ in narodna zaščita. Vsi se že v miru pripravljajo na naravne nesreče ali na morebitno vojno.

2. tema: Osnovni higienski ukrepi za ohranitev zdravja (gospodinjski pouk - 6., 7. razred) 5 ur

- Osebna higiena: pomen, vzdrževanje snage telesa, nega zob, higiena obleke in obutve, krepilni ukrepi.
- Osnove pravilne prehrane: hranljive in zaščitne snovi, pomen raznovrstne prehrane, nevarnosti z okuženo hrano. Preskrbovanje z vodo, kakovost, dezinfekcija.

Pojasnilo:

Učenci spoznajo higienske ukrepe za varovanje zdravja z vsakdanjimi aktivnostmi privzganjanja higienskih navad. Učenci si uriijo spretnosti v šolski kuhinji in se seznanjajo s sestavo prehrane v normalnih in izjemnih življenjskih razmerah.

Poznati morajo glavne značilnosti živil po skupinah hranilnih snovi. Znati morajo pripraviti paket nujno potrebnih živil za teden dni v primeru evakuacije in utemeljiti izbor.

Učenci se vadijo v pripravi hrane in nabiranju zdravilnih zelišč v naravi ob različnih priložnostih, kot so obrambni dan, šola v naravi, taborjenje, planinarjenje, športni dnevi.

3. tema: Osnovni pojmi o eksplozivnih sredstvih in zaščitni ukrepi

(Kemija - informativno - 7. razred) 3 ure

Eksplozivna in druga bojna sredstva: vrste in osnovni podatki o namenu in učinku (protipehotne in protitankovske mine, granate in letalske bombe, diverzantska sredstva - mine presenečenja, strelivo itd).

Identifikacija in prenos, zunanji znaki in zaznamovanje.

Obveščanje starejših in strokovnih organov o najdenih sredstvih.

Pojasnilo:

Učenci spoznavajo eksplozivna sredstva predvsem zaradi preventivnih razlogov, in ne za njihovo uporabo. Predmete, kot so orožje, eksplozivna sredstva in strelivo, prepoznavajo na osnovi modelov, slik, trofejnega orožja in streliva, ki ga ni več mogoče aktivirati.

Ker je vse te stvari težko dobiti, naj se šole povežejo z enotami JLA in TO ter zvezo rezervnih vojaških starešin, ki šolam omogočijo ogleda. Učenci praktično spoznajo to tematiko na usmerjenem obrambnem dnevu v 7. razredu.

4. tema: Naravni in umetni objekti (zaklonišča, zaklonilniki in bivaki) za zaščito. Obnašanje v nepredvidenih okoliščinah in klici na pomoč (tehnični pouk - 8. razred ; 3 ure teorije in 2 uri ogledov in vaj v okolici šole) 5 ur

Osnovne vrste in način uporabe zaklonišč in zaklonilnikov, posebno v naseljenih krajih. Način uporabe naravnih zaklonov in umetnih objektov (podzemeljskih prehodov, garaž, vhodov, bivakov, idr.) v primeru elementarnih nesreč, potresa, napada iz zraka, bivakiranje v naravi in podobno.

Pojasnilo:

Snov spoznavajo učenci tudi pri pouku geografije in orientacije za slepe, ko učenci ugotavljajo značilnosti okolja, kjer živijo in se šolajo; s praktičnimi vajami tudi preizkušajo pridobljeno znanje o uporabi naravnih in umetnih zaklonov. Znanje utrjujejo na obrambnih in športnih dnevih, še posebno

na obrambnem dnevu v 8. razredu.

6. tema: Osnovni pojmi o jedrskem orožju, zaščitni ukrepi in prva pomoč
(informativno)

S snovjo se dopolnilno seznanjajo v 8. razredu pri fiziki.

Navedi izkušnje o prvih atomskih eksplozijah (Nagasaki, Hirošima), le informativno 2 uri

- Jedrsko orožje, pojem, vrste učinkov in najbistvenejše značilnosti.

- Osnovni zaščitni ukrepi in prva pomoč.

Pojasnilo:

Pri uporabi navedenih tem uporabljamo filme, TV kasete ter slikovno tekstualno gradivo.

6. tema: Biološka bojna sredstva

(Snov je razložena informativno pri pouku biologije v 6. razredu) 1 ura

Biološka bojna sredstva: vrste, karakteristike, način uporabe in zaščitni ukrepi.

7. tema: Bojni strupi

(Snov se obravnava pri pouku kemije informativno v 7. razredu) 2 uri

- Bojni strupi: vrste, karakteristike in učinki na organizem.

- Prva pomoč in zaščitni ukrepi.

8. tema: Sredstva za osebno zaščito in dekontaminacijo

(Snov se obravnava v 7. razredu pri tehničnem pouku)

(2 uri za teorijo in 2 uri za praktične vaje) 4 ure

a/ Zaščitna maska in sredstva za zaščito telesa: namen, deli in način uporabe.

b/ Komplet za osebno zaščito občanov, način uporabe.

c/ Način uporabe raznih zaklonišč za zaščito, red in disciplina v zakloniščih.

d/ Razna krajevna priročna sredstva za dekontaminacijo, način uporabe in izvršitve dekontaminacije.

Pojasnilo:

Učenci spoznajo osnovna sredstva za osebno zaščito in dekontaminacijo, pripomočke in njihovo uporabo.

Učenci praktično preizkušajo komplet za zaščito občanov, kako se komplet uporablja: prilagajanje maske, montaža in demontaža cedila, čiščenje, itd.

9. tema: Orientacija in gibanje v naravi ter opazovanje okolja

(Obravnavamo dopolnilno v 8. razredu pri geografiji s praktičnimi vajami na terenu in pri pouku SND) 4 ure
Strani neba, osnovni elementi karte, vrste kart (ponovitev snovi).

Orientacija s pomočjo busole, predmetov v naravi, zvonika, sonca, ure, lune, drevja, spoznavanje osnovnih topografskih znakov. Orientacijski pohod na obrambnem dnevu v 8. razredu.
Pojasnilo:

Učenci izvajajo igre opazovanja, skrivanja in iskanja predmetov v šolskem okolju in gozdu. Vaje v orientaciji in ~~znajdenja~~ v naravi so vključene tudi v športne dneve in obrambne ter druge dejavnosti.

Pripomočki:

specialke in šolski zemljevidi, ki naj bodo prilagojeni v ta namen. Običajne busole za slepe (magnetna igla se pri tipanju učvrsti) tabela osnovnih topografskih znakov naj bo izdelana tudi reliefno. Pri načrtovanju uporabljamo risalne pripomočke za slepe.

10. tema: Ukrepi civilne zaščite s poudarkom na protipožarni zaščiti

(tehnični pouk - 7.razred) 6 ur

a/ Obveščanje o nevarnosti in alarmiranje. Postopek na znak alarma in nevarnost v hiši in šoli, na delovnem mestu in v naravi, ipd.

Evakuacija in umikanje otrok z ogroženih krajev in uporaba zaščitnih objektov in naravnih pogojev za zaščito.

b/ Nastanek in vrste požarov, vzroki nastanka požara, nepazljivo ravnanje z vnetljivimi snovmi, nepravilne peči (zapiranje vrat), obremenitev električnih instalacij, ukrepi za preprečevanje požarov in sredstva za gašenje požarov.

Gašenje požarov, praktično učenci preizkušajo ročne gasilne naprave na obrambnem dnevu v 8. razredu.

c/ Reševanje ogroženih in ponesrečenih: poplave, potresi, zažgani prostori, ruševine, itd.

Pojasnilo:

Nekatera znanja o splošni ljudski obrambi so učenci pridobili že v nižjih razredih osnovne šole. Ta znanja naj učitelj utrjuje ter naj jih dodatno ilustrira z novimi primeri iz vsakdanjega življenja in iz narodnoosvobod-

dilnega boja.

CIVILNA ZAŠČITA

Mesto civilne zaščite v sistemu SLO in DS.

Organizacija CZ (poudarek na samozaščiti v okviru družine, stanovanjske stavbe, naselja, delovne organizacije).

Zaščitni ukrepi:

zaklanjanje prebivalstva in materialnih dobrin, zaščita in reševanje ob poplavih, zaščita in reševanje ob požarih, zaščita in reševanje ob eksplozijah, prva medicinska pomoč in organizacija prve pomoči ob množičnih poškodbah - načela triaže, zaščita in reševanje živali in živil živalskega izvora, zaščita in reševanje rastlin in živil rastlinskega izvora, RBK zaščita, evakuacija, oskrba ogroženega in prizadetega prebivalstva, sanacija terena, zatemnitev, maskiranje.

Pojasnilo:

Učenci naj spoznajo CZ kot najbolj množičen del splošne ljudske obrambe, ki usposablja prebivalstvo za samozaščito in vzajemno zaščito v primeru vojne in naravnih nesreč. Drugim organizacijskim oblikam ni potrebno dajati posebnega poudarka. Učencem jih omenjamo le v zvezi z ukrepi CZ. Ob navajanju ukrepov je treba učence tudi usposablјjati za izvajanje teh ukrepov. Ob zaklanjanju prebivalstva naj spoznajo, kako se je treba zateči v zaklonišča in kako se je treba obnašati v zaklonišču, ob evakuaciji prebivalstva je treba poudariti potrebo po discipliniranosti in podrejanju zahtevam.

5. SPLOŠNA NAVODILA

Šole so v skladu z zakonskimi predpisi dolžne izpolniti učne načrte posameznih predmetov s pripravljenimi vsebinami, ki naj pomagajo oblikovati znanje in sposobnosti učencev na področju prve pomoči in družbene samozaščite v miru in vojni.

Delo na šoli usklajujeta ravnatelj in koordinator za področje obrambne vzgoje ter skrbita za izvajanje predpisanih učnih tem in zagotavljata potrebne didaktične pripomočke ob sodelovanju z ustreznimi organi iz okolja šole.

Smožer in temeljna naloga učnega načrta je v osnovnem in praktičnem poznavanju prve pomoči in zaščite. Učitelj obravnava učno snov v okviru rednega pouka, na osnovi demonstracije in praktičnih vaj. Takšno obliko pouka zahtevajo zlasti vaje prve pomoči, vaje v pripravi hrane, vaje orientacije v naravi in podobno. S praktičnimi vajami učenci

tudi preizkušajo in dopolnjujejo svoje znanje. Tečaj prve pomoči lahko organizirajo šole v povezavi s sodelavci zdravstvene službe, a nikakor ne brez sodelovanja razrednika.

Obrambni dnevi naj združujejo vse aktivnosti za vse učence, pri čemer se šole ravna po navodilih o delu šolskih komitejev za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Vsebina obrambnih dni (7. in 8. razred) je enaka kot v učnem načrtu za osnovno šolo. V vsebine športnih dni in obrambnega dneva so vključene praktične naloge iz vseh tem. Ti dnevi naj prikažejo praktično preizkušnjo znanja, ki so si ga pridobili učenci pri teoretičnem in praktičnem delu v šoli.

6. MATERIALNI POGOJI

Pouk prve pomoči in zaščite poteka v učilnicah in vadišču. Učilnica mora ustrezati higiensko-zdravstvenim načelom, zagotavljati varnost učencem in učitelju. Poleg učilnice (ali v neposredni bližini) mora biti kabinet za učila, ki je predpisano zavarovan. Učilnice so opremljene kot specialne za pouk prve pomoči in zaščite po enotnem jugoslovanskem normativu.

Pogoji za izvedbo:

Vsebine obrambe in zaščite, ki so vgrajene v posamezne predmete, poučujejo učitelji ustreznih predmetov.

Tečaj prve pomoči in zaščite izvajajo:

- zdravniki ali višje medicinske sestre;
- učitelji, ki so si pridobili znanja s področja prve pomoči in zaščite.

Navodila za razporejanje udeležencev v učne skupine:

Skupina slepih in slabovidnih učencev šteje pri teoretičnem pouku 6 do 15 učencev. Za izvajanje praktičnega pouka šteje delovna skupina 6 do 8 učencev.

VII. SPECIALNO USPOSABLJANJE

V proces celostnega usposabljanja slepih in slabovidnih otrok so vključene tudi specialne oblike usposabljanja teh otrok. Njihov cilj je kompenzirati vidni primanjkljaj, odpravljati nezaželene posledice tega primanjkljaja ter pridobivati spretnosti za samostojno življenje.

Slepi se usposabljaajo za komunikacijo z okoljem tako, da spoznajo različne pripomočke, s katerimi sprejemajo informacije iz okolja: naučijo se grafične pisave ter branja z optakonom, znanje strojepisja pa jim omogoča posredovati pisna sporočila.

Za samostojno življenje otrok s prizadetim vidom je potrebno, da se čim boljše usposobijo za gibanje in orientacijo ter za samostojno opravljanje vseh tistih vsakdanjih opravil, s katerimi lahko skrbijo za samega sebe. Usposobijo se v različnih socialnih veščinah.

Specialne oblike usposabljanja slepih in slabovidnih otrok so:

- pouk pisanja in branja grafične pisave za slepe in slepe z ostankom vida ter pouk branja z optakonom za slepe,
- strojepisje,
- orientacija in mobilnost,
- socializacija,
- samourejanje.

To delo izvajajo specialni pedagogi za usposabljanje slepih in slabovidnih učencev - tiflopedagogi, ki imajo izkušnje pri delu in se dodatno usposobijo (tečaji za orientacijo in mobilnost, za optakon, za strojepisje, individualno in interno izobraževanje in usposabljanje ipd.).

Delo poteka individualno ali v majhnih skupinah. Izvaja se v specialno opremljenih prostorih (kabinet za orientacijo, gospodinjstva učilnica, strojepisni kabinet) in v naravnih situacijah.

Za delo je potrebna dodatna oprema z ustreznimi tehničnimi pripomočki.

Časovna razporeditev specialnega usposabljanja je razvidna v predmetniku.

Merila za vključevanje učencev v specialne oblike usposabljanja so:

- slepi in slabovidni učenci se vključujejo v vaje samourejanja, v trening socializacije in v pouk strojepisja,
- pouk pisanja in branja grafične pisave za slepe pa se diferencira za slepe z ostankom vida in za popolnoma slepe, ki se prično učiti branja z optakonom,
- v vaje orientacije in mobilnosti se vključujejo vsi slepi učenci in tisti učenci, ki po presoji strokovne skupine potrebujejo specialno obravnavo za pridobitev zadovoljive mobilnosti.

